

MAGYAR KURIER

A' FELSÉGES CSÁSZAR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Kedden Augustus 9-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

A' Lord *Wellington* tudósítása a' Hadi Cancellaria' Status-titoknokjához, Lord *Bathurst*hoz, melynek summás foglalatját a' közelebb költ M. Kurirban kiadtuk, bővebben így következik: —

„*Ostitz*, Julius 3-dikán. Generális *Clauzel*, minekutánna a' mi seregeinket Junius 22-dikén *Vittoriában* találta 's a' Jun. 21-dikén történt verekedésnek kimenetele felől tudósítottatott volna, magát *Logronó*hoz vissza vonta; Junius 24-dik és 25-dik napjain ezen város mellett maradt; 's ekkor tehát még nem ment volt, mint eleintén hallottam 's Jun. 24-dikén tett tudósításomban magam is írtam vala, az *Ebró* mellett lévő *Tudelá*hoz; erre nézve remélttem, hogy elvághatjuk az útját: de minthogy a' Gen. *Mina* és *Dou Julian Sanchez* lovas seregeiktől kergettetett, néhány rendkívül sebess utakat tévén, Junius 27-dikén estve *Tudelá*hoz megérkezett, itt az *Ebrón* által költözött, de megértvén, hogy a' mi seregeink az országúton vagyunk, ismét megtért, az *Ebrón* ismét általment, 's útját annak job partján folytatván, Saragossába érkezett. *Mina* néki mindenütt nyomában van, 's *Tudelánál* 2 ágyúját és 300 embereit elfogta. Generális *Clinton* is elfogta 5 ágyút *Logronóban*. Ezen időben Gen. *Hill* bezárva tartotta *Bamplona* várát, 's onnét könnyű lovassá-

got küldött-el a' hegyek közzé a' *Bidasoa* forrassaihoz, minekutánna az ellenség onnét egészen által takarodott Frantzia országba. —

„Ide mellékezem Gen. *Grahámnak* azon tudósítását, melyben az ő Jun. 24-dikén és 25-dikén történt tsatázásait leírja; úgy látszik, hogy ezek fontosabbak voltak, mint az *Uraságod*hoz e' hónap' 26-dikán küldött levelemben írtam. (Mi nem láttuk *Wellingtonnak* ezen levelét). A' Frantzia Generális *Foy*' armádája, a' kívül a' nevezett napokon *Grahám* verekedett, a' Portugalliai Fr. armádának az ő vezérlése alatt lévő osztályán kívül, a' *Bilbaói*, *Mondragoni*, és *Tolosai őrző* seregekből állott, és meglehető nagyágú volt. Nagy örömmel olvasom a' Gen. *Grahám*' tudósításából, hogy a' Spanyol és Portugallus seregek igen jól viselték magukat. —

„Gen. *Graham* tovább is folytatta a' (*Bayonne* felé menő) nagy úton az ellenségnek kergetését, 's azt minden kemény állásaiból, a' hol magát megfészkelte volt, kiűzte. Generális *Castannos* (ugyan tsak a' *Graham* seregénél) a' *Gallitziai* armádának egy brigadájával az ellenséget az *Iruni* hid mellett megtámadván; őtet a' *Bidasoa*n által kergette. Még volt egy hídfedező sántza az ellenségnek ezen helyen, 's a' víz jobb partja is jól meg volt rakva fegyveresekkel: hanem mind ezeknek ágyúkat

szegezvén a' miénk, az ellenség végre ezen sántot is felyettette, 's a' hidat elégette. A' Spanyolok, mint Gen. Graham írja, itt is mindenütt jól viselték magokat. —

„A' *Passagéban* volt, 150 emberekből álló ellenséges őrző sereg Jun. 30-dikán adta-még inagát az Oberster *Longa* seregének. A' *Gueteriai* erősséget Jul. 1-ső napján hagyta oda az ellenség, és *St. Sebastian* várába evezett-el, a' hol azt egy más Spanyol sereg vette körül a' szárazon. A' *Castrói* erősségből *Santonába* vonta-el magát a' Fr. őrző sereg. —

„Jelenttem vala egy régibb tudósításomban, hogy a' Generális *Conde del Abisbal* (más névvel - *O Donnel*) vezérlése alatt lévő *Andalusiai* tartalék sereg is útban légyen a' fő armáda felé. Már ez is megérkezett Jun. 25-dik és 26-dik napjában *Burgoshoz*. Mikor az ellenség magát a' *Vittoriai* ütközet előtt a' Burgósi vidékekről vissza vonta, 700 emberekből álló őrző tsoportot hagyott a' *Pontecorbói* kastélyban, melly által a' mi közösülésünk útját Burgósból *Vittoria* felé, nagyon terhessé tette. Én erre nézve azt biztam *Conde-de-Abisbálra*, hogy *Miranda* felé folytatván útját, egyszersmind a' *Poncorbói* alsó erősségeket is foglalja-el, és a' fellegrárt olyan szorosán vegye körül, mint csak lehetséges. Nem vettem tőlle az előre való tudósításokat, de tudom azt, hogy a' várost és az alsó erősségeket Jun. 28-dikán, réájok való rohanással elfoglalta, melly után a' fellegrvar is feladta magát kapitulációval. Az az eltökelllettség és fürgesség, mellyel ez a' munka végre hajtatott, ditsőségire szolgál *Conde-de-Abisbálnak*, tisztjeinknek, és közembereinknek. —

„Sajnálom, hogy jelenteni kell *Uraságodnak*, hogy Gen. *Sir Murray*, *Tarragonának* ostromlását nem tudom melly napon felbe szakasztotta, és a' seregeket hajóra ültette. Sok ágyút és hadi készületek hagyott otta' batteriákban. Úgy látszik, hogy *Marschal Suchet* *Valencziából*, és

Gen. *Maur'oz Mathieu* *Barcellonából* számos seregekkel oda siettek volt, hogy az ő munkáiban meg-akadályoztassák *Sir Murrayt*, a' ki maga sem gondolta elég erősnek lenni magát arra, hogy elkezdett munkáját folytathassa. —

„Én még eddig semmi környülfállásos tudósítást nem vettem *Sir Murraytól* ezen történetekről: azonközben Jun. 17-dikén már megérkezett volt Gen. *Sir William Benting* *Col-de-Balaguerhez* (*Tortosa* mellé), hogy az armádának vezérlését által vegye, mellyet ő vissza vitt *Alicanté*hez, 's oda Jun. 23-dikén kiszállván azon volt, hogy további rendeléseimet munkába vegye. —

„Az alatt, hogy *Süchet* *Kataloniába* bényomúlt volt, *Hertzog Del Parque* is előre nyomakodott, és *Sant-Filippe-de-Xativa*ba tette által a' maga hadi szállását, a' hol volt még Jul. 24-dikén is. —

„*Wellington*.

Későhbre megérkezett a' Generális *Murny* tudósítása is *Lord Wellingtonhoz*. Ezt *Julius* 27-dikén adta-ki a' *Párisi Monitor* a' *Londoni* levelekből. Ez e'képpen következik: —

„*Mylord!* Minthogy éppen indúl a' hajó *Alicante* felé, csak annyi időm van, hogy sajnálkozva jelentsem *Uraságodnak*, hogy *Tarragonának* ostromlását felbe szakasztani, 's a' vezérlésem alatt lévő seregeket hajóra ültetni, kéntelen voltam. *Junius* 7-dikén írt levelemben közlöttem vala a' hírt, a' melly arról folyt, hogy a' *Frantziák Barcellonánál* összeseregelték, és hogy *Valencziából* *Marschal Suchet* is útnak indúlt volna. Egyszersmind arról is jelentést tettem vala *Uraságodnak*, hogy oly ítélettel volnék, hogy ha ez a' hír megtalál valóságosodni, úgy én az *Uraságod* célzását nem telyesíthetném. *Sze-rentsétlenségünk*re a' hír megvalóságosodott, és én arra határoztam akaratom ellen má

amat, hogy a' várnak további ostromlását félbe szakasztván a' seregeket hajóra szállítsam, minthogy tsak ezt az út-módot láttam arra, hogy a' közönséges megütö-zést elkerülhessem, melynek réám nézve minden tekintetben igen szerentsétlenül kellett volna végződni. Még most ugyan minden körünlállásokat megírni nem tudok, de bizonyos az, hogy azt a' Frantzia sereget, melly Barcelonánál öszsze gyülekezett, senki sem számálta 8000 embernél és 24 ágyúnál kevesebbre. Ez a' sereg Jun. 11-dikén éjjel tsak 18 vagy 20 (Anglus) mérföldnyire volt Tarragonától. Azt, hogy Marschal *Sücht* mitsoda erővel indította Valencziából, soha meg nem tudhatom, de a' hírek szerint az ő serege sem volt kevesebb. 9000 embernél, pedig útjában is számos csoportokat vehetett magához. *Tort sáhez* is érkeztek volt megmár 1000 emberek. Leridánál is állott egy jó csapat. Mind ezekhez járult a' Tarragonai 25 ezer emberekből álló őrző sereg. Mind ezek a' seregek, mellyeknek számokat én, a' Tarragonai 25 ezer emberekből álló seregen kívül, bizonytal tehetem 23 ezerre, úgy állottak, hogy Marschal *Sücht* azokkal minkét 4 vagy 5 napok alatt, ha tettett megtámadhatott. Tudja Uraságod, hogy az én seregeim azokkal együtt, mellyeket Kataloniában magamhoz vettem, valami 20 ezer emberekre teltek mind együtt. Nekem tsak a' 25 ezer emberekből álló ellen-séges őrző seregnek zabolán való tartására s' artilériámnak s' muuziáimnak oltalmaztatásokra 25 ezer emberek kívántattak volna, hogy a' Frantzia seregnek több részével, a' melly leg' alább 20 ezer leg' jobb Frantzia katonából állott, megverekedhessek. Nekem azon 4500 embereken kívül, kiket az őrző seregnek zabolán való tartatására hagyhattam volna, a' Spanyolokkal együtt még 16 ezer embereim voltak. Valami 13 ezerre telet a' véllem lévő Spányol sereg' száma. Valósággal senki nem hajlandóbb a' Spanyolok' vitézségének meg

vallására, mint én; de jól tudja Uraságod, melly lassúk ók a' mozgásokban; nem tart-hattam számotához, hogy akármilyen parancsolattal is megmozdithassam őket; nem tart-hattam semmi számot hozzájuk, ha tsak állásba helyheztetve nem hagyom őket, mind-ön ellenben a' Frantziák akkor és ott tsap-tak réánk, a' mikor és a' hol tettett. A' véllem lévő Anglus és Német sereg nem állott többől 4500 embernél. Talán azt gondolhatja Uraságod, hogy tsakugyan meg kellett volna ütköznöm, ha valami egyéb fontos okok el nem tartóztattak attól: de ha azt halja Uraságod, hogy, ha megütö-ztem volna, ha szerentsétlen lettem volna, ha megveretttem volna, s' az ellenségtől úzítottam volna, többé hajóra úlnunk ezen körünlállások között lehetetlen lett volna, merem reménleni, hogy ezen tekintetben fontolóra fogja Uraságod venni azt, hogy én az armádának tökéletes megtartására, a' mellytől nagy czélzásoknak szerentsés végrehajthatódások van felfüggesztetve, annál egyebet nem tehettem, a' mit tettem. Nevelik ezen reménségemet továbbá azon közönséges útasítás' 13-dik' izikelyének meggondolása is, mellyet Uraságod ezen táborozás' folytatására előmbé adott. —

„Tudom én, hogy vagynak bizonyos körünlállások, mellyek között szükséges a' szoros megvizgáltatás: erre nézve én is kész vagyok minden pontokra nézve töllem-kütelhető magyarázatokat tenni. Talán úgy ítélt Uraságod, hogy tsak ugyan el kellett volna foglalnunk a' várat: hanem, minthogy az sokkal erősebb volt, hogy sem réárohanással elvehettük volna, leg' alább 8 vagy 10 napok kívántattak volna arra, hogy egyéb módon elvehessük. Tsak azt az egyet sajnálom, hogy a' segítő seregnek megérkezése eránt nagy bizodalommal lévén, a' várnak ostromlását igen sokáig nyújtottam. Mihelyest azt félbe szakasztottam, az armádát, szép idő lévén, azonnal hajóra ültettem; sajnálva említem azt is, hogy a' szélsőbb battériákban volt ágyúinkat ott kel-

lett hagynom, nem tudván, hogy ha még egy napot várakozással töltök - el, találók - é több ilyen kedvező időt a' seregnek hájóra való ültetésére. —

„Még azt teszem mind ezekhez, hogyha ezen expeditzióknak nem szerentsés kimene- teléhez valami gyalázat férhetne, ez egyá- tallyában nem illetheti Admirális Hollowelt azért, hogy benne ő is jelen volt. Ez a' megkülömböztetett érdemű tiszt minden tőlle kitelhető segedelemmel viseltetett hozzám, 's igazságosnak tartom megvalla- ni, hogy ő úgy ítélte, hogy ha estvig meg- maradjunk, az ágyúkat a' batteriákból még kihordattathatjuk: de én úgy ítéltem, hogy ilyen tsekély dologért ne tegyük - ki ma- gunkat semmi veszedelmes kimenetelű pró- bára, 's inkább akartam elveszteni ezen ágyúkat, hogy sem annak a' veszedelem- nek kitenni magamat, hogy az ellenség magát a' mi hajóra való ülésünknek ellene szegezhesse, 's mi e' miatt sokkal nagyobb kárt valljunk. — „Költ a' *Málta* nevű ha- jón Jun. 14-dikén. —”

„*Murray* Generál-Lieutenant.

Ennek a' *Murray* kevésse szerentsés expeditziójának a' híre eleinten csak nem egészen fegyverbe öltöztette volt egymás eilen a' Londoni újságírókat; nemelyik pártját fogta, mások gyalázták, és azt vi- tatták, hogy nem lehet a' dolgot vizgálat- lan hagyni. Későbbre tsendesedni láttat- tak a' felhevült indulatok, és egészen Lord Wellingtonra láttattak bizni a' dolog- nak megítélését. A' sok között a' *Starr* e'képpen szóllott Jul. 16-dikán: — „Mi tsak részrehajlás nélkül valóságot és fegyver- nyúgvást kívánunk *Murrayra* nézve a' mi Cöllegáinktól, addig, míg ő maga ment- heti magát. Az ő leg buzgóbb vádoisai is azt kezdik mondani már most hogy el kell várni, mit mond Lord *Wellington*, 's ha ő a' *Murray* magaviseleté ellen semmit mon- dani nem fog, meg kell azzal a' nemzet- nek is elégedni.“

Ezen történetek után Lord *Bentink*

vette által *Murray* helyett a' Napkeleti Spanyol partokon a' vezérséget, *Murray* pe- dig vissza ment Siciliába a' Lord *Bentink* helyébe.

Nagy Britannia.

Azok az Orosz hadi hajók, a' mellyek rész szerent előbbeni időkben, rész szerent a' múlt esztendőben vitettek az Angliai ki- kötőhelyekbe, ezekből már most vissza tértek hazájokba a' *Cronstadti* kikötőhely- be. Azok közzül, a' mellyek már néhány esztendeje hogy ott tartattak, egy *Fregát* és négy *Linea* hajók, tsakugyan még most is ott maradtak a' *Plymouthi* és *Chatami* kikötőhelyekben, azért, hogy már úgy el avúltak, hogy vagy el kell őket ott adni, vagy meg kell igazgatni annyira, hogy *Cron- stadthoz* clevezhessenek.

Londonban tavaly 20,404 embert ke- reszteltek; 18,295-töt temettek - el. A' holtak közzül egy 102, hetvenegy 90-től fogva 100, négyszáz kilentzvenkettő 80-től fogva 90, esztendőket élt. A' hóhér' keze által 20 veszett - el.

Bell nevű Anglus olyan mátráz for- májú alkotmányt talált - fel, melynek sege- delmével a' hajótörést szenvedő emberek életeket megmenthetik. Két minútumok alatt az árbotzfán, tsónakban, vagy akár- melly helyen belé takarhatja és kaptsolhat- ja magát az ember. Ugy jár és úszkál a' vizen mint az üress hordó. A' múlt esz- tendőben *Juliusban* Gibraltárnál, *Augus- tusban* a' Tágus torkában, *Deczemberben* pedig a' *Tamesis* torkánál tett véle egy ki- rendeltetett biztosság előtt próbát a' találó, 's privilégiumot uyert tsinálására. Egy ilyen mátráznak az ára 2 font, ha finumabb készületű 3 font Sterling (valami 31 forint).

Frantzia Birodalom.

Génuában az egészségre ügyelő biztós- ság ilyen hirdetést tett: közönségessé: